

Wiesław W e n z, *Kancelaria parafialna jako przestrzeń kościelnego posługiwania. Studium kanoniczno-pastoralne*, Wrocław: Papieski Wydział Teologiczny 2008, ss. 650, wraz z dodatkiem opublikowanym w formie odrębnej pozycji: *Kancelaria parafialna jako przestrzeń kościelnego posługiwania. Propozycje pism i formularzy*, Wrocław 2008, ss. 144.

Na uwagę czytelników zasługuje obszerna rozprawa ks. Wiesława Wenza, opublikowana pod powyższym tytułem. Całość tej rozprawy obejmuje: wstęp; jednaście części (trafniej byłoby nazwać je rozdziałami), wyróżnionych według kryteriów merytorycznych; zakończenie; bibliografię; streszczenie i spis treści w języku włoskim.

Według zamierzeń Autora – wyrażonych we Wstępie publikacji – „kancelaria parafialna ma być zaprezentowana jako miejsce realizacji podstawowych celów wspólnoty parafialnej, a więc powinna być konkretną przestrzenią, w której dokonuje się ubogacenie wiernych duchowymi dobrami Kościoła”. Oceniając zawartość tej rozprawy pod względem merytorycznym, można wyróżnić w niej trzy wątki problemowe.

Pierwszego wątku dotyczą rozważania zawarte w częściach od pierwszej do piątej, poświęcone problematyce przygotowania pastoralnego i kompetencji osób sprawujących urzędy kościelne, odpowiedzialnych za prawidłowe funkcjonowanie kancelarii parafialnej;

– w części pierwszej, zatytułowanej „Przygotowanie do posługi kancelaryjnej” (s. 27-38), Autor wskazał potrzeby i sposoby intelektualnego i praktycznego przygotowania osób do skutecznej realizacji zadań duszpasterskich oraz ewangelizacyjnych w kancelarii parafialnej;

– w części drugiej – „Osoby i urzędy odpowiedzialne za kancelarię” (s. 39-90) – określił kompetencje biskupa diecezjalnego, proboszcza i wikariuszy oraz zadania pomocników świeckich w tym przedmiocie;

– w części trzeciej omówił przygotowanie do prowadzenia ksiąg parafialnych (s. 91-120);

– w części czwartej zanalizował prowadzenie ksiąg metrykalnych (s. 121-167);

– w części piątej omówił księgi wspomagające pastoralne posługiwanie (s. 167-204).

Drugiego wątku problemowego dotyczą rozważania zawarte w częściach od szóstej do dziesiątej, w których Autor przedstawił czynności związane z przygotowaniem wiernych do przyjmowania sakramentów świętych oraz stwierdzeniem nieważności sakramentu małżeństwa;

– w części szóstej – „Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego w posługiwaniu kancelaryjno-pastoralnym” (s. 205-274) – Autor omówił przygotowanie do chrztu, bierzmowania i Najświętszej Eucharystii;

– w części siódmej – „Sakramenty nowego życia w Chrystusie w posługiwaniu kancelaryjno-pastoralnym” (s. 275-338) – określił czynności związane ze sprawowaniem sakramentu pokuty i namaszczenia chorych;

– w części ósmej – „Sakramenty w posługiwaniu kancelaryjno-pastoralnym” (s. 339-514) – omówił czynności związane z przygotowaniem do sakramentów kapłaństwa i małżeństwa;

– w części dziewiątej przedstawił czynności pomocnicze kancelarii w procesowym badaniu nieważności małżeństwa (s. 515-557);

– w części dziesiątej – pod mało precyzyjnym tytułem: „Trudna pastoralna powinność” (s. 558-604) – omówił zagadnienia związane z duszpasterstwem małżeństw niesakramentalnych oraz osób homoseksualnych.

Trzeciego wątku problemowego dotyczy część jedenasta, zatytułowana „Posługiwanie dla życia nadziei” (s. 605-610), w której omówione zostały czynności związane ze sprawowaniem pogrzebu kościelnego.

Należy zauważyć, iż obszar spraw posługiwania kościelnego, jakie – zdaniem Autora – wchodzi w zakres działalności kancelarii parafialnej, jest bardzo szeroki. Istotnym walorem naukowym ocenianej rozprawy jest interdyscyplinarne ujęcie rozpatrywanej problematyki. Na uznanie zasługuje opanowanie przez Autora warsztatu naukowego, należącego do tych dwóch dyscyplin naukowych – prawa kanonicznego i teologii pastoralnej. Wskazują na to następujące przesłanki:

a) rozważania oparte są na analizie źródeł kanonicznego prawa powszechnego i polskiego prawa partykularnego oraz współczesnej eklezjologii; szczególną ich zaletą jest ukazanie sensu teologicznego i postawienie odpowiednich postulatów pastoralnych;

b) uwzględnione zostały także źródła współczesnego polskiego prawa wyznaniowego, mające zastosowanie w pracy w kancelarii parafialnej;

c) w szerokim zakresie wykorzystane zostały publikacje z dziedziny prawa kanonicznego (głównie krajowe) i teologii pastoralnej.

Omawiana rozprawa odznacza się oryginalnością w rozwiązywaniu rozpatrywanych zagadnień w aspekcie teologiczno-pastoralnym i kanoniczno-jurydycznym. Wskazuje na to przede wszystkim zastosowanie wykładni prawa przy użyciu reguł interpretacji celowościowej (z uwzględnieniem przesłanek współczesnej eklezjologii i sakramentologii) oraz funkcjonalnej (stawianie postulatów i wskazań natury pastoralnej). Natomiast w mniejszym stopniu znalazły zastosowanie reguły wykładni językowej i systematycznej. Stało się tak dlatego, iż główny akcent w swych rozważaniach Autor umyślnie położył na ukazaniu teologicznego sensu czynności prawnych, spełnianych dla celów duszpasterskich.

Niewątpliwie publikacja ta wypełnia lukę istniejącą w polskiej literaturze naukowej właśnie przez interdyscyplinarne ujęcie rozpatrywanej problematyki.

Pewną pomoc dla osób zaangażowanych w pracy w kancelarii parafialnej może stanowić oddzielna publikacja ks. W. Wenz z tytułem: *Kancelaria parafialna jako przestrzeń kościelnego posługiwania. Propozycje pism i formularzy*. Autor zamieścił w niej wzory pism urzędowych, mogące mieć zastosowanie w załatwianiu spraw w kancelarii parafialnej. Publikacja ta bardzo dobrze świadczy o biegłości Autora w metodyce pracy kancelaryjnej. Wzory tego rodzaju pism zazwyczaj zamieszczane są w aneksach do uchwał synodalnych bądź do innych aktów normatywnych stanowiących przez biskupów diecezjalnych. Jednakże zestaw formularzy, jaki ks. W. Wenz zamieścił w swej publikacji, przewyższa kompletnością zestawy zamieszczane w dokumentach synodalnych.

Reasumując stwierdzam, że rozważania zawarte w ocenianej rozprawie w wysokim stopniu spełniają postawione przez Autora cele badawcze, należące jednocześnie do teologii pastoralnej i do nauki prawa kanonicznego. Taki właśnie profil rozprawy sprawia, iż może ona oddać cenne usługi nie tylko osobom zainteresowanym pracą naukową, ale również pracą duszpasterską.

Prof. dr hab. Józef Krukowski

Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL

Kad. Zenon Grocholewski, *Refleksje na temat prawa – prawo naturalne, filozofia prawa*, Kraków: Wydawnictwo „Homo Dei” 2009, ss. 101.

Kard. Zenon Grocholewski, od 1999 roku prefekt watykańskiej Kongregacji ds. Wychowania Katolickiego, jest kanonistą, który jako pracownik Stolicy Apostolskiej, wykładowca uczelni papieskiej oraz autor wielu wystąpień i publikacji, wywiera od wielu lat znaczący wpływ na naukę prawa kanonicznego w wymiarze światowym. Publikacja *Refleksje na temat prawa* zawiera dwa opracowania, będące owocem naukowej refleksji i doświadczenia Kościoła: „Prawo naturalne w nauczaniu Kościoła” oraz „Filozofia prawa w nauczaniu Jana Pawła II”. Publikacja ta jest, według słów zawartych we wprowadzeniu autorstwa L. Cirillo, rozwinięciem wcześniejszych opracowań dotyczących „poszukiwania wartości leżących u podstaw prawa i moralności” (s. 5).

Pierwszy artykuł jest owocem konferencji wygłoszonych przez Kardynała w Paryżu (2005), Buenos Aires (2007) oraz w Rzymie (2007 i 2008). Autor zwraca uwagę, że jedynie Kościół katolicki w obecnych czasach zauważa treści prawa natural-